

21. 1718, 25 22
6.
DIVINA ANNUENTE GRATIA
DISSERTATIONEM INAUGURALEM
DE

**JURE CIRCA
ENCÆNIA TEM-
PLORUM,**

P. 367.
Girch = Meyhen /

*AMPLISSIMI JCC. ORDINIS PERMISSU
IN HAC ILLUSTRIS ET PERANTIQUA UNIVER-
SITATE ERFURTENSI
PRO SUMMIS IN UTROQUE JURE HONO-
RIBUS, PRIVILEGIIS ET INSIGNIBUS
DOCTORALIBUS
RITE CONSEQUENDIS
SOLENNI ERUDITORUM VINDICATIONI
SUBMITTIT*

**OTTO SIGISM. MAURITIUS
von der VENNE,**

DIE XXX. MARTII ANNO M DCC XIII.
HORIS LOCISQUE CONSVETIS.

KOENFRIED
UNIVERS.
ZVHALLE

*ERFORDIÆ,
TYPIS JOH. HENRICI GROSCHII, ACAD. TYPOGR.*

DESSERTATIONEM IN AURUM
DE

JURIS CIRCA
ENCAENIA TEM-
FLORUM

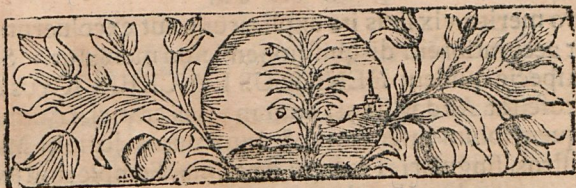
IN FACULTATE JURIS UNIVERSITATIS
ERFURTENSIS
PRO SUMMIS IN JURIS HONORIS
SIBUS, TRIVITONIS ET INSIGNIBUS
DOCTORATUS
RITE CONSPICENDIS
SOLAM ERUDITIONEM VINDICANTIA

OTTO SIGISMUND MAURITIUS
VON DER LÄNDE

Die XX. März Anno MDCCLXIII
ERFORDIAE
Typis JOH. HENRICI BROSCHE, Acad. Typogr.

PRÆLOQVIUM.

Vocunque nos convertimus, five privati, five publici Juris scientiam percurrendo, experimur in omni Juris genere, VIROS antiqui quam moderni temporis clarissimos ingenia jam exercuisse sua, ita ut, testantibus tot tantisque Jurium Voluminibus, vix quid, quod non scriptum sit, scribi possit. Verum enim vero experientiâ etiam docemur, quasdam Juris materias. vel adeo parce, vel adeo sparsum, imo, ob partium affectionem Viros in omni studiorum genere alias versatissimos in diversum sæpius à recti tramite rapientem, interdum valde converse tractatas esse. Exemplum nobis præbent JURA CIRCA TEMPLORUM ENCÆNIA, quæ lingua nostra vernacula, vulgo vocamus Kirchweihen. De his namque Doctores varia quidem sed perpauca consignant, qui tamen non solum locis æque ac sententiis mirifice variant, sed & materiam hanc nobilissimam

pro merito vix satis ita explicarunt aut excoluerunt, ut accuratiorem disquisitionem non mereatur. Sic in specie quidem HENRICUS LINCKIUS JGTUS & Professor Altdorffinus, dum in vivis erat, clarissimus (quem solum inter tantos & innumeros Jurium Magistros, singulari Tractatu Encænia Templorum exornantem deprehendere mihi licuit) in Discursu suo Academico multa, lectu quidem dignissima, congregavit, magis tamen, prout ipsa indicat rubrica, & ex diligenti lectione constat, canonicè pertractavit, vixque unum vel alterum, summo quasi digito, attigit, quod ad usum nostri temporis spectare possit. Quæ cum ita sint, operæ pretium mihi videbatur, seposita alia Juris Civilis materia, quam circa Inauguralem conscribere Dissertationem jam occupatus eram, specimen legitimum de JURE CIRCA ENCÆNIA TEMPLORUM elaborare, & quæ de his hinc inde scripta reperire mihi licebit, penitus paulo expendere, diligentius perscrutari, plura addere, & quantum possibile, jura circa *Encænia* occurrentia, maxime verò ea, circa quæ gravissimæ quotidie concertationes, tantæ rixæ, tanta jurgia atque Cædes interdum, Dominos inter superiores hinc inde quotidie exoriuntur, in Compendium redigere. Ut autem certa methodo labor hic meus exponatur, in duo Capita illum distribuere mihi placet, quorum primo *Jura Encæniorum in genere*, secundo vero Capite *Jura circa Protectionem Encæniorum* se præsentabunt. Aggredior itaque ASSISTENTE DIVINO NUMINE

CAP.

()

CAPUT I.

DE JURE ENCÆNIORUM.

I.

ET primò quidem ad exemplum omnium ferè
 JCCTORUM de Onomologia & Origine Encæ-
 niorum, brevissimis tamen, quædam dicenda
 sunt. Habet autem vocabulum Encæniorum
 natales suos à græco verbo ἐγκαινία, quod ab ἐν &
 καίνω, id est, innovando, compositum est, & festum diem
 novi operis memoriæ dicatum significat, teste CORNELIO
 SCHREVELIO in *lex. græc. lat. hac voce*. Quamobrem, quia,
 quancumque novum aliquid fuit dedicatum, Encæniam vo-
 cabatur, in græcis & latinis historiis non solum festa anni-
 versaria urbium conditarum sæpius denotantur per Encæniam,
 sed &, cum olim ædes maximè sacræ dedicabantur, fiebat, ut
 Encæniorum vocabulum dedicationibus templorum, quam
 maximè etiam applicaretur. Sicque Encæniam templorum nihil
 aliud sunt, quam feriæ in memoriâ fundatæ Ecclesiæ cujus-
 que loci celebrandæ, HILDEBRAND *de sac. vet. eccl. cap. ult.*
 JOH. SCILTER *Instit. Jur. Canon. lib. II. tit. I. §. XIII.* vocan-
 turque etiam festi dies initiales, nimirum dedicationis templi,
 Festa anniversaria templi, item Renovalia, germanicè Kirch-
 weyhung à Kirch & Weyhen compositum, quod apud Germa-
 nos veteres idem significabat ac sacrare. Item Kirchmæss / Kir-
 mæss / Sermeß, quia hisce diebus ex antiqua observantia fem-
 per habentur mercatus, nundinæ, quæ vocantur Messen.

II. Horum originem inter Christianos à temporibus
 Constantini Magni ducit HENR. LINCKIUS *Tract.*
Acad. de Encæniis Templorum, Part. III. num. 7. ex ratione,
 quòd primus ille, ad exemplum Salomonis templum Hie-
 rosofolymitanum, non solummodo concionibus precibusque
 pro salute Ecclesiæ & pace Reipublicæ conceptis, circa an-
 num Christi CCCXXXV. dedicaverit, sed & tempus con-
 stituerit annum, quo memoria beneficii hujus innovare-
 tur, DEO que pro concessa Ecclesiis pace agerentur gratiæ,
 atque

atque deinde paulatim cujusvis templi natales vel Encænia in Ecclesiis & Parochiis anniversaria solemniter celebrari ceperint, usque dum à Jure Canonico *Can. solemnizatis 16. de Consecrat. dist. 1.* confirmata fuerint, ita, ut illo die, qui fuit initialis dedicationis templi, quotannis celebrentur. Et sicuti Rex Salomon post peracta Encænia Proceres & collectam multitudinem lauto excepit epulo; *1. Reg. 8.* ita etiam testante LINCKIO *c. l. n. 10.* apud Christianos inolevit, ut in Encæniis suis, ubi sacrificia labiorum laudum & precum DEO immolassent, hilariter viverent, illumque diem festum solemniter honorarent epulo. Hæcque de Origine dixisse sufficiant.

III. Pergo itaque ad finem & modum celebrandi Encænia: Hunc quod concernit, ille, ut ex dictis est colligendum, consistit in eo, ut 1) sacra liturgia DEO gratia agatur pro fundatione & conservatione Ecclesie illius loci, & 2) ardentibus petamus votis, ut in postremum quoque se talem præbeat DEUS, qualem se antea præstitit, utque 3) testemur, nos vero desiderio teneri futurorum Encæniorum in vita æterna, ad eaque nos pœnitentia & fide præparemus, & ultimo convivia celebremus. *conf. CHRIST. PELLERUM in Annot. ad Casp. Klock. Tract. de Erario Lib. II. Cap. 1. n. 1. & JOH. SCHILTERUM in Instit. Jur. Canon. Lib. I. Tit. 1. §. XIII.*

IV. Quemadmodum autem omnia bona instituta sapissimè in abusum veniunt maximum; ita etiam consuetudine factum, ut neglecta sæpe verà ratione & sine Encæniorum, Baccho potius potationibus, Cereri commestrationibus, Veneri lascivis saltationibus sacra celebrentur, ut sunt verba laudati LINCKII *c. l. n. 10. in fin.* Nam peractis DEO laudibus & concionibus sacris rustici præprimis Baccho litant, & justa persolvunt, integra dolia evacuando, amicos accersendo, sicque Encænia celebrando, CHRIST. BESOLDUS *Thesaur. pract. adult. & contin. voc. Kirch-Weyh/PAUL. MATTH. WEHNER eadem voc.*

V. Quæ nimia Commestrationes verò, cum sint Reipublicæ perniciosissimæ, & pessima sæpe inde oriuntur scandala & mala, ideo non solum per RECESSUM IMPERII

de

de anno 1530. tit. vom übrigen Kosten der Hochzeit ic. egregie sancitum est, ut quilibet in suis territorii huius sumptibus modum & finem, adjectâ penâ in transgressores, imponat: Verba hujus reformationis politicae sunt hæc: Nach dem auch mit Gastungen und Schenkungen zu Hochzeiten / Hingabben / Kind, Tauffen / Kind, Betten / Fastnacht / und dem Begräbnüssen / Kirchmessen / viel übrigs U. Kosten gemacht wird / welches zu merklichen Nachtheil gemeines Nutzens / je länger je mehr beschwerlich erwächset und zunimmt. Damit aber solches desto süßlicher und daß abgestellt und gebessert werden mög: so ordnen / setzen und wollen wir / hiemit ernstlich gebietend / daß ein jeder in seinem Fürstenthum / Grafschaft / Herrschaft / Obrigkeit und Gebiet / die obgemeldte Kosten der Hochzeiten / erster Weib / Kind, Tauff / Kind, Bett und Kirchmessen abstelle / auch demselbigen eine ziemliche gute Ordnung mache / und daß solches alles mit darauf gesetzten Bussen und Straffen unnachlässig gehandhabet werde / sed & in ORDINATIONE POLITICA de anno 1577. tit. XVII. §. I. & IV. idem repetitum legimus. Et sanè in unaquaque bonæ Republicæ hujusmodi Encarniorum celebrationes, si non planè abrogatz, ut de Ducatu Saxo-Vinariensi eloquitur ORDINATIO ejus POLITICA de anno 1589. ibi: Darzu wollen wir / daß alle Kirchmessen / Kugellen ic. in den Städten / Märkten / Flecken und Dörffern zu Vermeidung des übrigen Verihuns und Verschwendens / auch anderer daraus wachsenden Unrichtigkeiten hinfürter gänzlich sollen abaethan und weiter nicht gehalten werden; tamen, ut nimius abusus & excessus, omnesque lascivorum congressuum occasiones, & inde metuenda mala præscindantur, à dominis territoriorum ad certum modum & tempus laudabiliter restrictæ & determinatæ sunt; idque sub penâ in transgressores statuta. Ut de Electoratu Saxonico ex ordinatione politica novissima tit. XX. & de Ducatu Saxo-Gothano ex Ordinatione ejus Provinciali part. II. tit. XV. jam demonstravit Dn. LINCKIUS in laudat. disput. part. III. num. 19. seq. quo, brevitatis causâ, & ne actum agere videar, me remitto, & inter ceteras Constitutiones politicas

licas aliarum provinciarum unam adhuc, ORDINATIONEM nempe POLITICAM BRANDENBURGO-BARU-THINAM de anno 1672. proferre mihi placet, ubi *iii. XLIX.* Von Kirchwey, Fügen oder Kirrmessen / hunc in modum sancitum invenimus: Nachdem auch bey Haltung der Kirchweyhen / oder Kirrmessen / nicht allein grosse Uebermaß an Kost und Franck / davon mancher sonst etliche Wochen sich zu erhalten hätte / aufgewendet / und grosse Schwelgerey / insonderheit auf dem Lande / getrieben / sondern auch dabey allerhand Doppeln und Spielen vorgenommen worden: So befehlen wir hiermit ernstlich / daß hinfüro / bey den Kirrmessen / keiner in Städten und auf dem Lande / über drey oder vier Personen / und zwar auf einen Tag zu Gaste lade / auch über zehn Uhr des Sommers / und neune des Winters / solche nicht gastire / darbey über drey Gerichte / nebenst einer Nach-Tracht von Kuchen / Butter / Käse und Obst / nicht auffsetze / bey Straffe fünfß Gülden. Do auch jemand ungeladen sich bey einem / auf dem Kirchweyhe Tag zur Mahlzeit eintringen / und demselben beschwerlich seyn würde / welches aber einem jedwedern verboten / so soll ein solcher ungeberthener Gast ebenmäßig um fünfß Gülden gestrafft werden.

VI. Cum etiam ex supra allegato Can. *solemnitatis. 16. de Consecr. dist. 1.* constet, illo die, qui fuit initialis dedicationis templi, Encænna quotannis esse celebranda, hinc fluit, quod, quemadmodum non omnia templa diebus dominicis sunt fundata, ita nec memoria istis die dominicâ instituentibus sint. *conf. CONCIL. CABILON. c. XIX. MOGUND. c. V. BASIL. sess. 21. ab JOH. SCHILTERO supra cit. loco allegata.* Quod si autem dies initialis dedicationis templi fuerit dies Dominica, an hoc tempore finitâ liturgiâ Encænna celebrare & commessationes nundinasque instituere liceat? quæstionis est. Et respondetur, licet neque jure divino neque legibus civilibus hujusmodi commessationes prohibita sint, rectius tamen non permittuntur, quia ante finitam liturgiam preparatoria plerumque fieri solent, quæ impediunt sacram liturgiam, & profanationem Sabbathi pariunt, quare etiam

etiam boni & pii Principes hujusmodi commestationes cum nundinis in alium diem non Dominicum rectè transtulerunt, ut in supra laudata ordinatione provinciali Saxo-Gothana non modo sancitum reperimus, sed & in Burggravatu Norimbergensi inferiori per speciale Rescriptum vulgò *Aussschreiben* idem clementissimè est constitutum.

VII. Cæterum, cum ex allatis jam constat, quomodo Encænna sint celebranda, nunc porro quæritur, cui nam competat facultas instituendi Encænna? ad hanc quæstionem respondeo, quod soli Principi ac Domino territoriali competit. Sic enim ex Superioribus notum est, quod Rex Salomon Encænna ordinaverit, & Constantinus M. ad exemplum Salomonis primus inter Christianos ea instituerit. Et rectè; five enim Encænna accipiantur pro diebus festis, five intelligantur nundinæ, (quæ licet inter se differant, cum nundinæ sint commercia, Encænna vero sint sacra memoria fundationis ecclesiæ, iisdem tamen ferè semper sunt annexæ, *rest.* JOH. SCHILTERO *cit. loc. in not. a.* PAUL. MATTH. WEHNERO *voc. Kirchweyh/ & voc. Mess*) illorum institutio, tanquam Jus Majestatis, saltem Dominis superioritatem territorialem habentibus competit. Ut de diebus festis G. A. STRUVIUS *Exerc. V. lib. XXXVI.* HENR. HAHNIUS *ad w. Wesenb. tit. de Feriis num. IV. ad verba, etiam hodie Magistratibus.* HERMAN VULTEJUS *de Judiciis Lib. II. Cap. VII. num. 317. seq.* THEOD. REINKING *Lib. III. cl. I. Cap. II. num. 4.* De Nundinis verò NIC. MYLERUS ab *Ehrenbach de Princip. & Stat. Imp. Part. II. Cap. LVIII. §. 1.* P. M. WEHNERUS *in Obs. Pract. voc. Mess.* CHRIT. BESOLDUS *in Thes. Pract. voc. Mess.* ANT. GUIL. *Erzel in aur. prax. de Jurisd. infer. Lib. II. cap. I. Obs. serv. IV. pag. 12.* JOH. LIMNEUS *de Jur. publ. Lib. IV. c. VIII. n. 311. & 312.* aliique omnes testantur.

VIII. Dicitur est Encænna esse dies feriatos, jam autem Jurisperiti sciunt, à necessitate comparandi in Judicio excusare ferias, non solum divinas, verum etiam humanas, ut patet ex *tot. tit. ff. & Cod. de Feriis*, quæro itaque an etiam tempore Encænriorum partes immunes sint à comparitione in

B

Judicio?

Judicio? & respondeo quod sic; quia 1) dispositiones legum sunt generales, & 2) beneficia, legibus propofita, quàm ampliffimè sunt interpretanda, *L. III. ff. de Conf. Princ.* 3) quia illis temporibus, quibus Encænia celebrantur, omnia sunt plena lætitiæ, feriæque in omni hilaritate confumuntur; in judiciis contra omnia feverè peraguntur, & lætitiæ interdum in Judicio, vel ex pectore partium planè expelluntur, vel faltem minuuntur, quod verò admodùm durum efferet, cum potiùs Encæniis omnes frui debeant, & hoc in super 4.) *ex Leg. VII. C. de feriis* liquidò est probandum, ubi Imperatores diebus feriatis, in quibus jura debent differri, natalitios dies urbium maximarum Romæ atque Constantinopolis adjecerunt; Si vero hisce diebus jura sunt differenda, cur non etiam durantibus Encæniis, utpote quæ meritò præcedunt illis, cum his celebrentur dies natalitii templorum, Deo dicatorum.

IX. Si igitur Judex hisce diebus post peractam liturgiam procedit, atque jus dicit, altera nunc exoritur quæstio, an sententia ejus lata fit valida? & respondetur ad hanc quæstionem *ex Leg. I. & VI. ff. de feriis*, quod si partes feriis renunciaverint, & Judex sententiam præsentibus & spontè litigantibus illis dixerit, sententia valebit. Sin verò partes illis non renunciaverint, & Judex sententiam invitâ alterâ parte nihilominus protulerit, illa nullius erit momenti, neque enim Prætoris factum juri derogare oportet, cum fit minister legum. Nisi sint causæ fiscales & publicæ *Leg. V. C. de feriis*, vel tales, de quibus *in cit. Leg. I. in fin. & duabus legibus sequentibus Cod. cod.* cautum est; in his enim citra renunciationem partium in Encæniis non minùs ac aliis diebus feriatis Judex procedere, & jus dicere potest.

X. Et quia, ut supra memoratum, tempore Encæniorum, plerumque mercatus celebrantur, (de quorum originaria occasione adeundus est HENR. LINCKIUS *c.l. num. 22.*) hinc quoque sequitur, quod illis temporibus non solum mercatores, verùm etiam, ob commerciorum usum, qui non minùs emtores quam venditores requirit, alii ad nundinas
Encæ-

Encaniorum confluentes plenam securitatem habere debeant. JOH. BRUNNEM. *ad L. un. C. de Nund.* quæ primario in his tribus consistit, ut detur personis cum mercibus 1) innoxius accessus, seu viarum publicarum securitas, 2) innoxia commoratio, ne ob debita privata tum temporis arrestentur, aut merces eorum sequestrentur. *L. un. C. de Nundin.* & 3) innoxius recessus, quia aliàs nihil juvaret securus accessus & commoratio, si non securè quis possit redire, non enim venit securè, qui nequit securè recedere. Quæ securitatis præstatio tamen non est extendenda ad eos, qui primo debitum publicum contraxerunt, vel 2) hisce privilegiis sponte renunciarunt, aut 3) se indignos reddiderunt, quales sunt exules & proscripti, malitiosi decoctores, & qui aliud aliquod crimen commiserunt: ratio autem prioris consistit in hoc, quòd solutio debiti publici primario respiciat favorem & utilitatem Reipublicæ, contra utilitatem verò hujus esset, si mercatores ratione debiti publici non possent arrestari, & consequenter legislatores legibus suis non consulissent reipublicæ, cum tamen privilegio, vel rectius jure hoc singulari, ratione debiti privati mercantibus concessio, consulere voluerint; Ratio vero posterioris hæc est, quod quilibet favori & privilegio pro se introducto possit renunciare, & ultimi, quia privilegio gaudere non oportet, qui se omni privilegio indignum reddidit per *Leg. XXXVII. §. 1. ff. de minorib. Leg. XV. C. de Judic.* Scita tamen necessarium hic est, quod, sicuti hujusmodi nundinæ non sunt solennes, ab Imperatore per totum Imperium privilegiatæ, sed minus solennes & annales; ita saltem illo in territorio, de quo est locus, quo nundinæ encaniorum habentur, non vero in territoriis Statuum Imperii vicinorum, ante recensita privilegia mercantibus competere debeant, ut tradit HENR. COCCEJUS in *Jurispubl. prud. cap. XXIII. sect. I. §. 10.*

XI. Tantum hoc capite de Juribus Encaniorum generalibus proponere constitui; quemadmodum etiam instituti mei ratio in præsens prolixior me esse non patitur, cum primis, quia majora adhuc peragenda supersunt, jura nem-

pe circa protectionem Encaniorum, utpote quæ caput rei hujus dissertationis constituunt. Missis igitur illis, quæ hætenus consideravimus, ad posterioris hujus partis elaborationem jam me converto, nempe ad

CAPUT II.
DE JURE CIRCA PROTECTIO-
NEM ENCÆNIORUM.

I.

Supra cap. I. memoravi, tempore Encaniorum non tantummodo perstrenuas haberi potationes, unde oriuntur ebrietates, ebrietas autem concitata, quæ nihil moderabile suadet, non modo jurgia, rixas, digladiationes, aliorumque armorum congressus ministrat, sed & pessimi sæpe ibi conveniunt homines & nebulones, omnia mala cogitantes & perpetrantes, quibus malitiis verò, cum non sit indulgendum, sed illis potius occurrendum, *Can. sedes apostolica. XV. X. de rescript. Leg. XXXI. §. 1. ff. de Rei vindic. AND. GAIL. Lib. I. Obs. XXXI. num. 4. & obs. LXX. num. 21.* & nulli magis conveniat salutem reipublicæ tueri, quàm summo Principi, nec alius ei rei sufficere possit, *text. in Leg. III. pr. ff. de Offic. prefec. Vigil.* Hinc Dominorum superiorum officium postulabat, homines ibi commorantes defendere, & malis metuendis obviam ire, exorta verò coërcere. Quod defensionis jus postmodum in tantum excrevit, ut progressu temporis certa quædam Encaniorum protectio constitueretur, quàm singulari nomine nunc nominamus *Kirchweyh Schutz* / vid. HENR. LINCKEN *cit. disput. part. III. num. 12.* Quæ de nunc pluribus.

II. Primò autem omnium, dum de protectione Encaniorum sermonem instituo, videndum erit, cui competat protectio Encaniorum? circa hanc quæstionem Doctores valde controvertunt. PETR. LEOPOLD ad Arumæum *vol. 2. Disc. XXIV. quæst. IV.* attribuit protectionem Encaniorum Domino

Domino centenæ universalis vel omnigenæ, quæ omnium omnino, etiam leviorum delictorum animadversionem indistinctam complectitur, ærctissimamque cum superioritate territoriali conjunctionem habet. Ast CHRIST. BESOLDUS *conf. III. tit. III. fol. 131.* & RUTG. RULANDUS *de Commiff. & commiffionib. part. IV. lib. II. c. XVI n. 32.* illam ad Dominum meri Imperii den Feaisch. Herrn restringunt. Contra PHIL. KNIPSCHILD *de jur. & privil. Civit. Imper. Lib. II. cap. XV. n. 157.* & *de Nobilit. Lib. III. cap. II. num. III.* ibique allegati Domino territoriali adscribunt. Alii ut MART. MAGERUS à Schönberg *de Advocat. armat. cap. XV. num. 108.* HENR. LINCKIUS *disp. de Centen. cap. III. §. 22.* & *de Enceniis part. III. n. 7.* GEORG. HERPFFER *disp. de Controv. Jurisd. Dec. II. qu. VII.* ANT. GUIL. *Ertel in aur. prax von der Niedergerichtebarkeit Cap. V. Obf. I.* CASP. MANZIUS *decif. palat. decad. X. quest. XCI. n. 25.* CASP. KLOCKIUS *de Erario Cap. C. num. 3. ibi.* CHRIST. PELLERUS *in annot.* Domino Vogthejæ, seu inferioris Jurisdictionis adnumerant. Rursum alii, ut GEORG. LUD. LINDENSPÜR, *de Imp. & fam. success. Cap. XXXVII. num. 14.* distinguunt inter Vogthejam superiorem & inferiorem, adeo ut protectio Encaniorum saltem competat Vogthejam superiorem die Ober-Vogthey habenti, & quæ secundum ANDR. KNICHEN *de Jur. Territ. Cap. IV. num. 344. & 402. seq.* simul Jus territorii absque centena, ad eamque pertinentibus respicit, & à P. M. WEHNERO voc. Vogthey describitur, quod sit, cum Princeps, vel etiam plures, quandam Præfecturam lege feudali & territorii jure, mit aller Lands-Fürstl. und hohen Obrigkeit und hohen Botmäßigkeit concessam habet. Iterum alii, & ex his HENR. HILDEBRAND, *Prof. Altdorff. Disp. de Jurisdic. Univers. Cap. VI. Pos. XI.* distinguunt inter causas civiles & criminales, ita ut circa causas civiles Domino Vogthejæ; circa causas verò Criminales Domino centenæ competat Encaniorum protectio. Et tot ferè sunt Doctorem circa hanc Doctrinam opiniones, quot constituuntur Jurisdictionum species. Quid igitur circa pugnantes hosce Doctores sit statuendum, difficile forsitan cuidam videbitur asserere, mihi

tamen, salva semper illorum autoritate, illa doctrina verissima videtur, quâ Encaniorum protectio Domino territoriali attribuitur, tum quia 1) protectio Encaniorum consistit in tuitione & defensione, hæc verò, per paulò antè tradita, ad solum summum Principem pertinet, unde etiam protectio-nes & defensiones de potioribus juribus Jurisdictionis & superioritatis territorialis dicuntur, & jurisdictio plena prote-ctionis nomine continetur, juxta BALDUM in *L. 1. num. 6. C. si quæ. præd. potest.* imò superioritatem nihil aliud esse, quàm protectionem, ratione jurisdictionis competentem, tradit JAC. MANDELL. ALBANUS *Conf. LXII. num. 20. & 40.* sic-que quod prædicatur de genere protectionis, debet etiam prædicari de singulis ejus speciebus, per regulam Philosopharum à *Ætis receptam.* Tum quia 2) ejus est protegere, cujus est instituere & abrogare Encania, per *notor.* jam autem solis illis competit institutio & abrogatio Encaniorum, qui sunt Domini territoriales, per *supra Cap. 1. dicta;* tales verò non sunt Dominus meri Imperii, der *Fräisch Herr /* nec Dominus inferioris Vogthejæ der *Unter Vog hey Herr.* Non Dominus meri imperii, quia ejus dominatio refertur saltem ad causas criminales, non ad personas & terram, cum ejus Jurisdictio etiam sine territorio, vel ex certo pacto, consuetudine, vel alio titulo exerceri, nec dici potest, quod sui sint homines, ac vulgariter non habetur pro domino, nisi largo modo & in casu delicti tantùm. HENR. à ROSENTHAL *de feudis cap. VI. conclus. LXXXV. num. 10.* CASP. KLOCKIUS *vol. 1. conf. X. n. 91. seq.* hincque nec insignia sua, qui jurisdictione criminali solum potitur, muris, portis, turribusque apponere potest. *vid. G. L. LINDENSPUR cit. disp. cap. XXXIII. de bass. seu infer. jurisdict. n. 2. seq. ubi num. 4.* ex CAPYCIO *in suis add. ad dec. XXVII. n. 45.* egregium huc quadrans exemplum allegat, in consilio nempe Neapolitano decisum fuisse, Baronem causas criminales tantùm habentem in loco, cujus jurisdictio est alterius, non posse vexillum suum tempore nundinarum extendere in turribus vel aliis locis. Nec etiam territorium habet Dominus inferioris Vogthejæ, quia hæc,

hæc, teste PAUL. MATTH. WEHNERO *cit. voc. Vogthey*/ non principatus aut territorii jure confertur, sed superioritate & imperio semper salvo competit, & catenus permittitur, quatenus est concessa vel præscripta. Cum itaque protectio Encaniorum ob territorium Domino territoriali competere debeat, hinc doctores, qui inferioris Jurisdictionis Dominis protectionem Encaniorum eam ob causam attribuant, quia nostris moribus eo ventum est, ut pœnarum multarumque compendia inter fructus jurisdictionis simpliciter numerentur, ita ut illis quoque Magistratibus, qui regalia non habent, competant, egregie falluntur, maxime cum 1) falsum sit, quod pœnarum multarumque compendia inter fructus Jurisdictionis inferioris simpliciter numerentur, nam quis ignorat? diversitatem jurisdictionum, diversos & separatos quoque producere fructus, atque hos ipsos unicuique competere, prout hanc vel illam jurisdictionis speciem quis exercet. CASP. KLOCKIUS *de Contribut. cap. I. §. 230. seq.* P. M. WEHNER *voc. Vogthey* / atque sic aliquando esse meri imperii, aliquando mixti, aliquando simplicis jurisdictionis, aliquando de regalibus. vid. pluribus THEOD. REINKING. *Lib. II. cl. II. cap. XVII. n. 59. seqq.* Deinde protectio Encaniorum non solum versatur circa multarum compendia, sed & 2) circa exactiones vectigalium & gabellarum, pro permissione & protectione Encaniorum, quæ vectigalia tamen juri territoriali adhærent, & sunt superioris & sublimioris dominii & eminentiæ symbola. juxta PHIL. KNIPSCHILD *diß. tract. de Nobilitate Lib. III. c. II. n. 115. seqq.* Imò etiamsi concedatur, hæc omnia esse fructus jurisdictionis & ad magistratum inferiorem pertinere, ut ex usu quarundam terrarum ita obtinere, quidam doctores defendunt, tamen inde non sequitur 3) ergo pertinet etiam Jurdictio & protectio ipsa ad magistratum inferiorem. Aliud enim sunt fructus jurisdictionis, aliud jurdictio ipsa *arg. Leg. LXVI. §. fin. ff. de jur. dot.* & in uno eodemque loco unus jus percipiendi fructus & multas, alter verò jurisdictionem ipsam possidere potest CASP. KLOCKIUS *vol. I. conf. L. num.*

219. Sicuti etiam notum est, unum jurisdictionem, alterum pagum & emolumenta habere posse. G. A. STRUV. *Synt. Jur. Feud. cap. VI apb. X. num. 4.* SAM. STRYCK. *Exam. Jur. Feud. cap. IIX. quest. XV.* imò 4) protectio Encaniorum versatur circa securitatis præstationem ipsam, quæ neutiquam vogthejæ inferiori adscribitur, sed pars jurisdictionis, seu territorii dicitur, & est regale symbolumque superioritatis, solisque competit Statibus Imperii. *vid. P. M. WEHNER. voc. Glaid.* Nec etiam est, quod 5) CASP. MANZIUS *supr. cit. loc. num. 25.* & cum eo CHRIST. PELLERUS *ad Casp. Klockii tract. de Erario Lib. II. cap. C. n. 3.* dicant, actum protectionis tantum consistere in dem Friedgebott / bassæ jurisdictioni annexum, nam præconium illud pacis ad bassam jurisdictionem pertinere nondum est expeditum, & rectius domino superiori à CHRIST. BESOLDO *conf. III. tit. X. fol. 131.* CHRIST. LUD. DIETHERRO *in add. ad Besoldi Thes. pract. voc. Fried. in fin.* RUTG. RULANDO *de Commiss. part. I. Lib. III. c. X. n. 2. fol. 181.* aliisque adscribitur. Hæcque, quæ supra dixi de protectione Encaniorum, verissima quidem sunt, at cum observantiâ & moribus quarundam regionum jam eo ventum sit, ut etiam Domini Vogthejæ inferioris, imò plane extranei, neque jurisdictionem superiorem neque inferiorem habentes Encaniorum protectionem exercere possint; Hinc ad observantiam & consuetudinem cujusque regionis jam est respiciendum, nec amplius rotunda regula comprehendendi potest, cui protectio Encaniorum competat. Interim tamen semper pro regula habendum est, quod, si Dominus territorialis, cum Domino Vogthejæ jurisdictionis circa protectionem Encaniorum litiget, tunc, ob generalem pro Domino territoriali in hujusmodi ad Politiam spectantibus causis præsumptionem, pro illo in dubio semper sit judicandum, ut excellentissimus JCtus sub nomine GERMANI PHILOPARCHI *tegens in absolutissimo informatorio suo juridico officiali part. I. tit. XL. §. XI.* tradit.

III. Ad aliam, huic quæstioni proximam nunc me con-
fero, an nimirum plures esse possint protectores Encaniorum?

rum? Hæc sine omni hæsitatione est affirmanda, sicut enim non solum plures Jurisdictionem territorialem eamque civilem & criminalem exercere, sed & duobus pluribusve in tertii territorio, cum Domino territoriali quædam jura & regalia ita competere possunt, ut ea Dominus territorii jure ordinario, tertius verò jure singulari habeat, prout doctores passim docent; sic nihil prohibet, quin protectio Encaniorum duobus vel pluribus quoque competere possit; Et quidem vel **CONCURRENTER**, ubi unusquisque protectionem Encaniorum per præventionem separatim & citra condominium exercet, vel **CUMULATIVE**; ubi pluribus ut universis exercitium protectionis complexivè pro partibus indivisis competit, qui in specie dicuntur condomini. Notanter autem dixi pro partibus indivisis, quia hoc in casu, ubi protectio est communis, singuli hanc separatim exercere nequeunt, tum, quod protectio Encaniorum consistat in jure, jura vero, tanquam incorporabilia, quoad suam substantiam, secus quoad emolumenta, non sint dividenda, arg. §. un. *Inst. de reb. corp. & incorpor.* tum, quod unius ejusdemque rei dominium penes duos vel plures in solidum, eodem respectu & habendi modo esse nequeat, ut de communiione domini testantur *Lex. XII. ff. commun. prædior. Lex. II. ff. de servit. Lex. I. Cod. commun. divid. Lex. II. C. de Com. reb. alienand.* De communiione servitutum *Lex. XIII. §. 3. ff. de Usufr. Lex. XIX. ff. de servit. rust. præd. Lex. XIX. ff. si servit. vindic.* & de communiione Jurisdictionis **ULR. THOM. LAUTERBACH disp. inaug. de condom. territ. qua cum superior. conjuncto**, aliique plures. Et certe non minus absonum esset, duas Encaniorum protectiones in eodem statuere loco, eodem respectu & habendi modo, ac teste **LAUTERBACHIO cit. disp. cap. VII. th. IX. p. 117.** absonum est, duas superioritates in eodem statuere territorio.

IV. His ita consideratis, paucis jam docendum erit, quomodo protectio Encaniorum acquiratur? Et acquiritur primo cum territorio, tanquam accessorium, si nimirum illi adhæret, & aliæ circumstantiæ aliam interpretationem non
C
suadent,

fuadent, 2) per specialem concessionem, five fiat per modum privilegii, five per investituram, five per donationem, five per alium contractum, 3) per præscriptionem, sicuti enim omnes res five sint corporales, five incorporales præscribi possunt, *Leg. fin. C. de long. tempor. præscript.*; ita nihil prohibet, quin etiam protectio Encæniorum præscribi queat, quia hæc non minus ac alia jura & jurisdictiones hodie sunt in commercio & existunt patrimoniales. Requiritur autem ut præscribens habeat a) bonam fidem, *pr. Inst. de Usucap.* b) possessionem continuatam, *Leg. III. ff. de Usuc. Leg. II. §. ult. C. de præscript. long. tempor.* c) iustum titulum *Leg. IV. C. de long. temp. præscript.* si à non Domino, seu bonæfidei possessore, quem quis Dominum esse existimavit, protectio alicui sit constituta, & contra Dominum ignorantem præscribitur *Leg. ult. in fin. C. de præscript. long. tempor.* nam si contra Dominum verum scientem & patientem, aut prohibitioni alterius acquiescentem præscribitur, non opus est titulo, sed tunc d) scientia, patientia & acquiescentia illius sufficit, quæ loco tituli sunt *Leg. II. C. de servit. Leg. X. si servit. Vindic.* & si verus titulus hoc casu adesset, non opus foret præscriptione, sed protectio mox esset acquisita. Denique e) id tempus legitimum sit præterlapsum, quod à doctoribus in causis jurisdictionum exigitur. 4) Acquiritur etiam protectio Encæniorum per observantiam, quia enim observantia est origo & causa Jurisdictionis aliorumque jurium, & multis sæpe casibus tribuit jurisdictionem ei, qui alias eam non possidet, habetq; vim derogativam, interpretativam & limitativam, merito illi insistendum erit *CASP. ZIEGLERUS ad Calvol. S. Land. fasli limit. num. 20. seq.* & 5) acquiritur omnibus aliis modis, quibus alias jurisdictio acquiri potest.

V. An vero privatus jus protegendi Encænia per ante recensitos modos acquirere possit? quæstionis est. Et respondetur, quòd jure proprio & ex sua persona non possit; quia enim protectio Encæniorum est potestas defendendi & in facinerosos animadvertendi, hæc verò in privatis, qua talibus, non potest residere, tum, quod defensio cum armis sæpe

saepe fit conjuncta, tum, quod ultio & vindicta, quæ cum
 pœna coincidunt, præsupponant Imperium & potestatem
 cogendi, & invitis quid infligendi: quæ jura vero solis ma-
 gistratibus competant, ne majoris tumultus faciendi occa-
 sio detur *Leg. CLXXVI. ff. de Reg. Jur.* Ergo illud jus prote-
 gendi Encania nec privatis potest concedi *arg. Leg. III. C. de*
jurisdic. quod enim quis non potest habere, illud illi frustra
 conceditur, *per notor.* nisi dixeris per modum mandati, ut
 ministro & medio quodam, per quod superior protectionem
 suam explicat, quo casu verò iterum non ut privatus, sed
 qua persona publica exercet. Et quia præscriptio est instar
 privilegii & concessionis, nec non tratatitium est, omne jus,
 quod per modum privilegii & concessionis potest concedi,
 illud etiam per præscriptionem potest acquiri, *cap. præter ca.*
XXVI. X. de V. S. BARBOSA & TABOR in loc. commun. ju-
rispr. Lib. XIV. cap. LXXXV. az. XXVII. & contra quicquid est
præscriptitibe, illud etiam est cessibile, THEOD. REIN-
KING de Reg. sec. & eccl. Lib. II. cl. II. c. XVII. n. 37. seq. Ergo
 nec jus protegendi Encania à privato potest præscribi, ut de
 Jurisdictione sic tradunt HENR. BOCERUS *cl. V. disp. X.*
n. 71. LUC. de PENNA in Leg. VIII. C. de divers. offic. & appar.
Jud. aliique, cum alias ex hujusmodi præscriptione nervus pu-
blicæ disciplinæ rumperetur, arg. Cap. V. X. de consuet. Et
 quia protectio Encaniorum neque privato potest concedi,
 neque à privato præscribi, observantia verò & consuetu-
 do, habent vim privilegii. P. M. WEHNER. *voc. Herfom-*
men ibique allegat. nec non, largo licet modo, appellantur
 præscriptio, & à doctoribus sæpius pro uno eodemque su-
 muntur, *vid. HARTM. HARTMUNNUM Lib. II. observ. V.*
n. 1. FRID. PRUCKMANNUM de Regalibus rubr. cap. V. n. 99.
 ideoque nec observantiâ à privato potest acquiri, cum, quid-
 quid prohibitum in termino, illud etiam prohibitum in via.
 Et sanè si observantia posset acquiri, ut de jurisdictione non-
 nulli statuunt, certè dicendum esset, quòd etiam concessio-
 ne & præscriptione posset acquiri, quòd tamen non solum
 contra supra allata principia, sed & contra illos ipsos esset.

Nec ullam rationem diversitatis haecenus inveni, nec mihi imaginare possum, cur Jurisdictio observantiâ, non vero concessione & præscriptione acquiri possit, quod enim à doctõribus de observantia traditur, eam tribuere jurisdictionem alias non habenti, id non eo modo est intelligendum, ac si etiam privatus eam acquirere possit, quemadmodum inter ceteros PHIL. KNIPSCHILD *de Nobil. Lib. III. c. III. n. 602.* malè sic infert, sed eum habet significatum, quod per observantiam jurisdictio à persona extranea, habili tamen ad Jurisdictionem acquirendam, adversus alium eam habentem acquiri, & in hunc jurisdictio etiam citra territorium transferri possit; quemadmodum etiam protectio Encaniorum quandoque à plane extraneis, teste experientiâ, exercetur.

VI. Hucusque de acquisitione protectionis Encaniorum, nunc paucissimis etiam de forma & effectu exercendi Encania dicendum est. Cui igitur protectio Encaniorum competit, ille ante celebrationem illorum, eam per officiales suos publicè proclamare, & in viis diversoribusque publicis illius loci, vel per solos servos pratorios die Ampts Knechte, vel secundum quorundam locorum observantiam cum tympanistis tibicinibusque & armata manu proclamare curat, teste HENR. LINCKEN *cit. disp. part. III. num. 12.* P. M. WEHNERO *voc. Kirch: Weyh / ibi: Daß man zu Eingang und Anfang der Kirch: Weyhen den Kirchwenh: Schuß mit Trommel und Pfeiffen und gewehrter Hand ausruffen läset.* Dein adpetitionem rusticorum concedit protector Encaniorum Choreas & saltationes, aleas, omnium generis lusus, sie vergünstigen Tanz zu halten / Bäume aufzurichten / den Scholster, Platz zu machen / Spiel, Tische / Sticks, Hassen / Marck, Schreier / Commædianten zu dulden. PHIL. KNIPSCHILD. P. M. WEHNERUS, CHRIST. BESOLDUS *cit. loc.* Huc pertinet etiam ORDINATIO BRANDENBURGO-ONOLDINA, vulgo Ampts-Ordnung / *tit. VI. S. Die Kirch: Weyhen sollen erstlich unsere Ampts: Diener / an denen Orten / wo wir sie hergebracht / jederzeit zu recht bestellen / das Fried: Gebott öffentlich ausruffen /*
mit

mit sondern Ernst darob halten lassen / und daß die Vergünstigung des Lanz / Platzes / Kugel / und anderer Spieße bey unsern Beampten jedesmahl gebühlich gesuchet / die Verbrecher darum hergenommen und gestraffe werden. Quomodo autem protectio Encaniorum & præconium pacis proclametur, id ex sequenti in Burggraviatu Norimbergensi inferiori usitata, & ab amico quodam mihi communicata formula intelligi potest: In Nahmen des Durchleuchtigsten Fürsten und Herrn / Herrn Wilhelm Friederichen / Marggrafen zu Brandenburg / Herzog in Preussen / zu Magdeburg / Stettin / Pommern / der Cassuben / Wenden / zu Mecklenburg / auch in Schlesien und zu Großen / Burggrafen zu Nürnberg / Fürsten zu Halberstatt / Minden / Camin / Wenden / Schwerin und Rakeburg / Grafen zu Hohenzollern und Schwerin / Herrn der Lande Rostock und Stargard / 2c. Dann des Reichs Frey / Hoch / Wohlgebohrnen Herrn N. N. Frey / Herrn von N. Ober / Amptmanns zu N. Dann des Wohl / Edel und Rechtsgelehrten Herrn N. N. Vogts und Richters 2c. Ihr Herrn es wird Euch auf diesen Kirchwehntag angedeutet / wo ein oder zwey bey einander seyn / die einen Neid auf einander haben / daß sie es in solchem Kirchwehntag bey Straff 5. R. nicht sollen austragen; Ihr Herrn man lässet Euch auch verbieten / das Fluchen / Schwehren / und Gottslästern; Rauffen / Schlagen / Hauen / Stechen / Schiessen; Alle verborgene Gewehr und Waffen / die ich alle auf diesen Tag nicht erdencken und melden kan; Ihr Herrn man lässet Euch auch verbieten den Schlaiffers / Fanz bey Straff 5. R. Ihr Herrn dabey wird Euch über 8. Tag ausgeruffen der Hahnen / Fanz / darzu Ihr alle freundlich eingeladen seyd 2c. Imo quibusdam in locis solent protectores Encaniorum Choreis & saltationibus semetiplos immiscere, sie pflegen die Fänke mit aufzuführen / quæ tripudia tamen potius sunt civilis jocus, quam jurisdictionis actus, ut CHRIST. PELLERUS in annot. ad Casp. Klockii tract. de Avario lib. II. cap. C. n. 5. & CASP. MANZIUS quest. XCI. num. 20. ex GEORG. EVERHARDI vol. I. conf. LVI. num. 98. & 99.

bene annotarunt. Item habent protectores Encaniorum jus depromendi & divendendi vinum cerevisiamque, nec non omnibus inconvenientiis obicem ponunt, fontes puniendo, in fontes defendendo, quibus de infra plura, & prospiciendo, ne subditi ab exteris ad Encania confluentibus mercatoribus, mensurâ ac pondere defraudentur, quorum redit **ORDINATIO POLITICA BRANDENBURGO-BARUTHINA** *tit. XLIX* §. Darauf dann auch die Ampteute / Castner / Vogte / Richter / Burgermeister und Schultheissen / Ampts halber / aufmercken / und den Kirchweyh / Schutz / jedoch ausser überschüssiger Zehrung / wo es Herkommens / fleißig besuchen / und dabey den Tanz und Spielleute / über obbestimmte Zeit nicht verstatten / auch auf die ausländische / umstreichen / und unangesehene Krämer / und dergleichen fremdes Gesinde / acht haben sollen / damit solche das arme unverständige Bauers / Volk nicht mit unrechtem Gewünze / verfälschten Wahren / und ungerechtem Gewichte / Ein und Waasß betriegen mögen.

VII. Et quia superiores protectionem Encaniorum per suos officiales, durch ihre Beampte suscipiunt, hinc de horum officio quædam hic inferere haud in utile esse duco. Incumbit autem illis, ut eam omni vigilantia exerceant, & ipsimet illis intersint, ut ex dictis ordinationum locis, aliarumque provinciarum legibus atque statutis constat, nec ad placitum alios mittant, cum eorum industria electa sit, quæ eligentibus invitis immutari nequit, *Leg. XXXI. ff. de solut. Leg. IX. C. de Excus. muner.* Si verò ob morbum, vel aliam justam causam ipsimet Encaniis interesse impediuntur, curæ habeant, ne homines imperitos, sed ut capaces & auctoritatem habentes substituunt, & sic omnem etiam præscindant occasionem, quâ Dominus protectionis jure in suo acquisito à vicinis minus disturbetur. Quæ de re iterum notabilia sunt verba **ORDINATIONIS BRANDENBURGONOLDINÆ**, vulgo Ampts Ordnung / *tit. tit. XL* §. Und wann zum dritten bißher durch unsere Verwalter / Castner / Vogt / Richter und Schultheissen die Kirchenweyh / Schutz gehalten

gehalten werden / sollen sie das forthin ebenmäßig zu thun schuldig seyn / und nicht ihres Gefallens daheim bleiben / oder an ihre Stelle nur schlechte und unverständige / sondern / da sie erhebliche Verhinderung hätten / desselben Orts Vogt / Richter / Regen / Schreiber / oder eine andre qualificirte Person / (doch mit wenigsten Unkosten) abordnen / damit uns um so viel weniger Eintrag / oder Abbruch an unsern Rechten geschehen möge.

VIII. Cum etiam protectio Encaniorum quibusdam in locis sit contentiosa, tunc officiales operam dare & diligentiam adhibere debent, ut alteri parti semper praeveniant, & sic semper sint in possessione, quia in pari causa potior est is, qui possidet, possessio etiam per praeventionem tuetur, imò beati semper sunt possidentes, & melius est praevenire quam praeveniri, *secundum notoria*. Si vero pars adversa jam praevenit, tunc huic primò omni modestia est demonstrandum, sibi vel suo Domino non alteri jus hoc competere, nec statim ad arma est deveniendum, sed omnia prius sunt tentenda, quàm ad arma procedatur. Et si admonitionibus & demonstrationibus locum non relinquat pars adversa, sed VI INJUSTA procedat, tandem de facto potest resisti, quia vim vi repellere licet *Leg. III. ff. de Just. & jur. § tot. iii. ff. de Vi & vi armat.* & melius est praesenti malo nascenti occurrere, quàm post vulneratam causam remedium querere, *Leg. ult. in fin. C. in quib. caus. in integr. restit. necess. non est.* Vel, si pars adversa potentior, & hinc jus suum, dicto modo, intactum quis servare nequit, potest ille protestari & actui hujusmodi violento contradicere, quia protestatio conservat jus protestantis illaesum, *Leg. VIII. §. 6. ff. de Nov. oper. nunc. Leg. XX. ff. de acquir. hered. & collocat cuique jus suum in tuto Leg. I. §. 1. ff. quib. mod. pign. solv.* Hicque processus etiam in supra landata ORDINATIONE BRANDENBURGO · ONOLDINA, c. 1. §. 2. praescriptus legitur, cujus verba sic sonant: Zum andern im Fall aber etlicher Orten solcher Kirchweyh, Schus streittig / alsdann sollen sie Fleiß vorwenden / damit sie die Unserigen hierinnen dem andern Theil jedesmahl vorkommen / oder da schon die andern ehe bey der Hand / dieselbe mit guter

„guter Bescheidenheit davon abtreiben / die Unserigen wären
 „ihnen dann hierzu zu schwach / so mögen sie darwieder protekti-
 „ren / solchen Actum widersprechen / und es hernach an Uns /
 „oder unsere Hoff. Rätthe in Schrifften berichten.

IX. Prælibavi paulo ante jura Protectoribus Encarniorum competentia, ut igitur illa absolvam, nunc de iis plenius quædam dicenda veniunt. Dixi autem inter cetera, Protectori Encarniorum competere jus depromendi & dividendi vinum cerevisiamque. Et sic tenent omnes Doctores, qui tamen simul affirmant, multis in locis non solum per conventionem hac limitatione remissum esse pagis atque villis, ut quotannis certam pecuniæ summam persolvant, quod Hann. Wein. Geld / vocatur, quâ solutâ ipsos pagorum scultetos & communitatem vinum & cerevisiam præbendi & dividendi facultatem habere, sed & non paucis in locis ex antiqua consuetudine inolevisse, ut non modò Domini territorii Vogthejam jurisdictionem habentes, so die Vogthey auf den Gassen haben / sed alii in certis tantum prædiis jurisdictionem exercentes, initialibus dedicationis diebus jus depromendi & dividendi vinum habeant.

X. Movenda autem hoc loco quæstio, an nempe his, qui in Encarniis jus depromendi & dividendi vinum & cerevisiam habent, etiam gabella vinaria, vel cerevisiaria, das Umgeld / illo tempore competat, an verò Domino Jus gabellarum alias & extra Encarnia habenti, sit solvenda? Si gabellæ & accisæ accessorium hodie essent juris tabernarum, & secundum AUTOREM TRIFOLII dreyer Send. Schreiben / num. 2. über die Frag Juristabernarum pag. mihi 6. S. also daß obbemeldte Stücke ic. & seq. (quod ANT. GUIL. ERTELII praxi aureæ de Jurisd. inferior. civil. & bass. annexum reperitur) solutio hujusmodi accisæ pro argumento terminorum convertibilium haberetur, ita, ut hoc modo argumentari liceat: habet jus colligendi gabellas & accisas, ergo habet jus tabernarum, & vice versa: habet jus tabernarum, ergo habet jus colligendi accisas, sane generaliter dicendum videretur, quod & gabella vinaria iis competat, qui initialibus

bus dedicationis diebus depromendi & dividendi vinum jus habent, cum accessorium sequatur suum principale, *cap. XLII. X. de Reg. Jur. in 6to.* Ast, illa ratione non obitante, mihi contrarium concludendum esse placet, quod nimirum Domino jus gabellarum alias habenti, gabella etiam hisce diebus competat: sive enim illis jus depromendi ac dividendi vinum cerevisiamque aut ex certo pacto & conventionione habent, aut præscriptione, aut alio quodam titulo singulari competat; semper tamen hujusmodi acquisitiones ultra suos limites non sunt extendendæ, jam autem, si ex conventionione habent, notum est, quod pacta sui natura sint stricti juris, nec super una re interposita ad aliam rem extendantur *Leg. XXVII. §. 4. ff. de pact. Leg. IX. §. fin. ff. de transact. sed quod verbis non continetur, pro omisso habeatur. MATTH. WESENBEC. tom. II. conf. LI. num. 328. CARD. TUSCHUS Lib. V. concl. LXXXIX. num. 2. ERNEST. COTHMANNUS vol. II. conf. LXXIV. num. 2.* si vero ex præscriptione habent, eadem sunt dicenda, quæ de pactis protuli, præscriptionem nempe esse strictissimi juris, *cap. audistis XV. de præscript. WESENBEC. tom. I. conf. XXXIV. num. 2. nec præscriptionem in uno, extendi ad reliquum, cap. cum contingat XXIX. X. de decimis, cap. cum olim XIIX. X. de præscript.* Nec refert, quod ex citato autore trifolii recensui. Nam jus exigendi gabellas non est accessorium juris tabernarum necessarium, quod venit in necessariam consequentiam ipsius principalis, id quod per ipsummet autorem optime probatur. Sic enim ille in §. præcedenti scribit: *So ist doch das Jus tabernarum“ bishero bey dem mixto imperio im Land Francken geblieben/“ und wo der Landsassatus in vigore, bey der Land. Stände“ hergebrachter Jurisdictione simpliciter. Et post §. sequenti profert hæc verba: Im Land Ehur, Bayern/ Ehur, Sachsen/“ Ehur, Pfalz/ und wo am Ende der Landsassatus floriret/“ so gebühren solche Gabellen und Accise ordinarie dem Domino territorii, auf der Ingesessener Land. Stände tafernen“ und dero Leut und Beständner/ non obstante, quod in & er-“ ga suos gaudeant jurisdictione simpliciter, wie das notorium“*

D

und

und hierüber keine Frag / noch Wieder. Red. Ex quibus jam, si hæc dicta conjunguntur & benè ponderantur, haud difficile est colligendum, quod, licet Landfascii simplicem jurisdictionem illis in locis habentes, possint quidem habere tabernas, nihilominus tamen Dominis territorialibus competant gabellæ & accisæ, & quod consequenter jus tabernarum & gabellarum non sint termini convertibiles, neque gabellæ necessarium accessorium juris tabernarum. Et licet hic urgeri possit, illis in locis speciale quid esse, quod jus exigendi gabellas soli competat summo Principi, & inter regalia referatur, in Franconia verò partibus plerumque ad Dominum Jurisdictionis inferioris, der Vogtheilichkeit / pertinere, teste P. M. WEHNERO *voc. Umgeld*; inde tamen hoc saltem (quo de autem nunc non disputo) sequitur, hisce in terris Vogthejam Jurisdictionem habentes posse etiam colligere gabellas, sed non sequitur, quod in Franconia partibus jus exigendi gabellas accessorium sit juris tabernarum necessarium, & quod illud cum jure tabernarum semper competat, cum id non solum particula *plerumque* indigitat, quod à doctoribus sæpe pro *nonnunquam* & *interdum* usurpatur, ut venit in *Leg. II. & III. ff. de pacti. Leg. XLIII. §. II. ff. de furti.* & denotat exceptionem & regulam esse in contrarium, ut in *Leg. LX. & CXC. ff. de Verb. signif.* occurrit, & ab AND. TIRAQUELLO *de retract. §. I. gl. IX. num. 224.* annotatur; sed & multis Franconia etiam in locis testante observantia, rerum magistra, jus exigendi gabellas ei soli, qui jus collectandi aliaque regalia possidet vel quasi, deinde die Land- und Reichs- Steuern samt andern Regalien zu gebhren / competere, & notam superioritatis constituere. *vid. Löwenstein und Wertheimische acta contra Würzburg / cap. XIV. §. mit dem Umgeld / pag. mibi 372.* Quia igitur jus exigendi gabellas neque tale accessorium dici potest, quod coheret principali, & est indivisibile à jure tabernarum, regula vero illa: accessorium sequitur naturam sui principalis, non procedit in actibus, quando omninò non coheret principali, sed ab eo est divisibile, CARD. TUSCHUS *lit. A. concl.*

LXXVII. num. 1. & concl. LXXIX. num. 2. neque etiam jus tabernarum similiumque rerum, & jus imponendi gabellas termini convertibiles dici possunt, inde firma manet supraposita assertio, quod licet quis jus depromendi vinum initialibus dedicationis diebus acquisierit, tamen non illico habeat jus colligendi gabellas, sed hæc Domino jus gabellarum alias habenti sint solvendæ, nisi expressè doceatur, quod & illud vel pacto vel præscriptione simul cum jure depromendi ac dividendi vinum vel cerevisiam sit acquisitum. Atque hæc de Jure depromendi ac dividendi vinum, quoad primum emolumentum protectionis Encaniorum.

XI. Secundum commodum protectionis Encaniorum consistit in jure mulctandi ibi peccantes; jus enim hoc mulctandi in Encaniis omnes Doctores adscribunt protectori Encaniorum; Et rectè, cum enim absque punitione facinorosorum protectio consistere nequeat, consequens est, quod huic juri etiam insit potestas animadvertendi in facinorosos, tanquam medium ad finem ducens pertinensque *Leg. II. ff. de Jurisdic.* aliàs enim sine coercitione planè redderetur elusoria, quod vero leges non permittunt. *Leg. LXXV. ff. de Judic.* Et hanc potestatem mulctandi extendunt etiam adsubditos vicini RUTG. RULANDUS *de Commiss. part. IV. Lib. II. c. XVI. num. 34.* AND. KNICHEN *de Jure territorii cap. IV. num. 409. seq.* PHILIPPUS KNIPSCH. *de Nobilitate Lib. III. cap. II. num. 112. & de Jur. Civit. Imper. Lib. II. cap. V. num. 159. in fin.* CHRIST. BESOLDUS *Thes. pract. cont. voc. Birchweyh Schutz in sine aliique omnes.* Cujus rei rationem rectè profert HENR. LINCKIUS *cit. disp. de Encan. templ. part. III. num. 16.* quod alias delinquens in loco commissi delicti forum sortiatur.

XII. Ceterum notandum est, quod si tempore Encaniorum homicidia aliaque delicta graviora committantur, ut quandoque, proh dolor! contingere potest & solet, protector Encaniorum verò saltem sit Dominus inferioris & simplicis jurisdictionis, nec habeat jurisdictionem criminalem, sed hæc penes tertium, qui vel Dominus territorialis, vel cen-

tenz est, resideat, tunc Protector Encarniorum delinquentem quidem capere, atque in carcerem detrudere possit, et hanc die Delinquenten setzen und anschließen lassen; idque citra violationem & turbationem centenz, cum incarcerationio illis eum in finem saltem permisa sit, ne criminofus aufugiat; quamprimum: tamen Domino centenz notificare, atque criminofum remittere, man muß solche Delinquenten auf denen Hoffmarck's Grängen aushändigen, nec ultra trium dierum spacium Delinquentem in carcere detinere debeat, quemadmodum tradit ANT. GUIL. *Ertel in aur. prax. de Jurisd. infer. Civil. & bass. Cap. V. Observ. III.* CASP. MANZIUS *Dec. palat. XCI. n. 29.* CHR. BESOLDUS *Part. III. Conf. CCXI. num. 2. & fin* forte ex ratione, quia intra hoc tempus delictum commissum Domino centenz intimari, & hic facinorosum abducere potest. Si autem ultra hoc spacium, quo delictum Domino centenz intimari & delinquens remitti potest, criminofum detinet, incidit in crimen privati carceris *Leg. I. in fin. C. de priv. Care. in lib. &* utendo sic carcere modo illegitimo. superiorem in centena quodammodo turbare videtur: imò, si hujusmodi Encarniorum Protector delinquentem plane remittere detrectat, & aliunde, ubi Protector Encarniorum Jurisdictionem Criminalem habet, ducere ibique punire cupit, potest Dominus centenz delinquentem etiam ex loco illo eximere, nec dicendum est, quod turbationem etiam ex loco illo eximere, cum nemo jus suum tueri prohibeatur, nec in eo tuendo vim inferre censeatur, *Leg. XXVI. ff. de damn. inf. Leg. XIII. §. 1. ff. de Injur.* AND. GAILII *Lib. I. Observ. CXLV. num. 1. & 3.* denique sciendum, si a Domino meri Imperii in causa criminali pœna pecuniaria delinquenti infligatur, quod illa non ad Dominum inferioris jurisdictionis protectionem Encarniorum habentem, sed ad Dominum centenz exigenda pertineat, quia levis etiam multa pecuniaria, quæ pro delicto imponitur, refertur ad merum Imperium & de mero imperio est, hincque Domino meri Imperii competit. ANT. GYLMAN. *Suppl. Camer. Vol. I. Part. II. Vol. I. num. 30.* ANT. GUIL. *Ertel aur. prax. de Jurisd. infer. Civil. & bass. Cap. XLIX. Observ. III.*

XIII. Et quemadmodum hæc, secundum tradita saltem accipienda sunt de casu, quo protector Encaniorum nullam jurisdictionem criminalem in loco Encaniorum exercendam habet; ita etiam quoad impositionem mulctæ ex causa civili sciendum est, si cuidam protectio absq; superioritate territoriali ex præscriptione, vel alio quodam titulo singulari competat, vel competat quidem jure superioritatis vel Vogtheja, verum illo in loco non habeat jurisdictionem universalem in totum pagum aut villam, sed alius illic habeat Jurisdictionem superiorem & inferiorem in suos subditos, & sic districtum à Jurisdictione alterius exemptum, propriisque suis limitibus designatum, quod contingit in locis, qui dicuntur *Bielherrisch* / *vermengt* / quod tunc Protector Encaniorum nec jus mulctandi ex causa civili habeat in subditos exemptos, sed, quia unusquisque in suis pomeriis est Dominus, & jurisdictionem suo habet jure solitario, cum alterius exclusione, hinc cuique in suis pomeriis jus mulctandi est relinquendum, nec à Protectore Encaniorum ad illa loca, wo ein anderer inner Etter alle hohe und niedre Obrigkeit hat / tanquam ad territorium separatum, est extendendum, cum ejus sit ulcisci injuriam penamque exigere, illique mulcta applicari debeat, cujus jurisdictione principaliter laesa fuit, ut suæ injuriæ habeat ultionem. *CASP. KLOCKIUS Tom. 1. Conf. L. num. 332.* nec jus dicere extra territorium suum & in alterius territorio permittatur, *Leg. fin. ff. de Jurisdic. justitiæ* namque ordo confunditur, ubi jurisdictionis sua cuique non relinquatur, *c. pervenit. ii. quest. 1.* adeo ut in alterius territorio jurisdictionem affectans id violare videatur, *AND. GAILIUS de Pac. publ. Lib. 1. c. XVI. num. 27.* & usurpando alterius officium injuriam ei faciat, *AND. KNICHEN de Jur. Territ. Cap. IV. n. 30.* Ad solam igitur plateam paganicam & ad pomeria sua, hoc casu, restringendum est jus protectionis, Sie haben den Kirchweyh, Schutz und die Frevel Bestrafung auf denen Gassen und inner Etters; nisi Protector Encaniorum probare queat, se ex speciali pacto, observantia, & per immemorabile tempus sine omni contradictione, etiam in alterius pomeriis semper exercuisse.

XIV. Ex hisce pertractatis, & ex superioribus jam cognitis, hic maxime nobis obvenit usus, nempe, quia protectiones Encaniorum multis in locis hodie non sunt jure territorii radicatae, & non solum Dominis inferiorem jurisdictionem habentibus, verum interdum etiam plane extraneis in alterius territorio competere, & citra superioritatis jus, ex concessione, praescriptione, observantia, vel alio titulo proficisci solent; hinc neque ad superioritatem territorialem, neque jurisdictionem inferiorem, neque etiam paganicam, die Dorffs-Herrschaft / abutraque priorum distinctam, argumentari licet, idque teneo per regulam illam practitorum, quod praescriptis vel concessis quibusdam vel etiam pluribus jurisdictionum juribus non statim omnia jura acquisita & praescripta censenda sint, & quod quis multa regalia habere possit in aliquo territorio, licet ibi non habeat jus territoriale. Nec est quod dicas, si illorum partibus stabis, qui protectionem Encaniorum ad jurisdictionem inferiorem referunt, protectionem signum esse cognoscendi, der Nieder-gerichtlichen Dorffs-Obrigkeit / nam respondetur, quod nullum infallibile & necessarium signum illius jurisdictionis dici posset, ita, ut illi, cui protectio Encaniorum competit, necessario etiam competere debeat universa jurisdictio, aut quod protectio sine jurisdictione paganica, vel hac sine illa consistere nequeat, quare etiam doctores saltem asserunt esse annexum illius jurisdictionis, quo nihil aliud indicare volunt, quam quod sub jurisdictione illa *regulariter* quidem, secundum illorum opinionem, comprehendatur, non vero quod jurisdictionem denotet ipsam, haec enim requirit plura, nempe omnes species jurium, & quidem in unitate, ut scilicet illa plura jurium concurrant ad unum & in unum, & interventu hujus unionis ex pluribus juribus jurisdictionem argumentibus constituitur jurisdictio ipsa. *vid. Dict. AUTOREM TRIFOLII sub num. 1. pag. 12. nec ab una specie jurisdictionis ad aliam, vel ad ipsum genus argumentari licet. RUTG. RULANDUS de Commiss. part. IV. lib. II. cap. XVII. n. 7. CASP. KLOCKIUS tom. I. conf. XXXIX. n. 330.*

XV. Sed satis de hoc, succedunt nunc remedia, quæ protectoribus Encaniorum contra illorum turbatores competunt. Contingit enim sæpissime, ut in exercenda protectione Encaniorum protectores à vicinis turbentur, & jus illud, quo hæctenus illi usi fuere, sibi afferant, sicque illis non modo ambiguam reddant possessionem, sed & Protectores illâ interdum plane dejiciant, hinc varia remedia adversus hujusmodi turbatores prodita existunt, quæ vel judicialia vel extrajudicialia sunt. Ad extrajudicialia referuntur *justa defensio & resistensia*, quæ cuivis licita est, ut turbatorem injustum incontinenti, de quo vide ANDR. GAILIUM de pac. publ. Lib. I. cap. XVI. num. 12. seq. expellere, atque sic in jure suo propria autoritate sibi consulere possit, Leg. I. C. unde vi, Leg. III. §. 9. ff. de vi & vi armat. ADRIAN. GYLMAN. suppl. Camer. tom. IV. part. I. vot. XIV. num. 334. De quo remedio supra jam §. VIII. egi, quare pluribus hic de hoc agere nolo, sed ad remedia judicialia progredior; illa vero iterum sunt vel petitoria, vel possessoria. Possessoria quod respicit, aut agitur pro retinenda possessione vel quasi, & competit tunc *interdictum utile uti possidetis*, vi cujus turbatori injungitur, ut à turbatione desistat, & competentem cautionem præstet, modo 1) actor de præsentibus adhuc sit in possessione, non vi, clam aut precario acquisita, 2) reus eum in possessione turbaverit, ita tamen, ut adhuc quidem possideat jus protectionis, sed non quiete, dejecto enim plane non datur, §. IV. Inst. de Interdict. Leg. I. in pr. §. 4. & fin. ff. uti possidet. Leg. unc. C. eod. JAC. MENOCHIUS remed. III. retin. possess. num. 125. aut agitur pro quasi possessionis amissæ recuperatione, & experitur vel *interdicto utili unde vi*, seu *vi & vi armata*, qua adversus dejicientem ad possessionis vel quasi restitutionem experitur, modo 1) actor fuerit in possessione legitima, & 2) reus actorem dolo & violenter, vel saltem justo metu armorum ex possessione vel quasi dejecerit, Leg. I. §. 2. & 3. ff. de vi & vi armat. Leg. III. §. 2. & 5. ff. eod. JAC. MENOCHIUS remed. III. recup. poss. I. num. 81. vel *remediis juris canonici plenissimis*, ut Can. *redintegranda III. caus. III. qv. I.*

q. 1. cap. XII. X. de restitutione spoliati, quæ competunt ex quacunque spoliatione, spoliato adversus possessorem quemcunque ad possessionis restitutionem, & requiritur ex parte actoris de præterito possessio, ex parte rei spoliatio seu defectio de præsentis & quod reus conventus possideat, DN. FRANC. ab ADNLER Jurisprud. qua publ. qua priv. Lib. I. tit. X. part. III. num. 12. p. m. 302. DN. REFERENS apud HENR. GUNTH. THULEMAR vot. Camer. rel. I. num. 11. JAC. MENOCHIUS remed. recup. poss. XV. Remedia petitoria vero quod attinet, quæ vel ob protectionem constituendam vel constitutam competere possunt, illa sunt vel personalia vel realia. Personalia descendunt vel ex contractu, & tunc dantur omnes illæ actiones, quæ aliàs ex pactis & stipulationibus competunt, de quibus ad eundem est RUTG. RULANDUS de Commiss. part. III. Lib. VII. c. I. & III. vel descendunt ex delicto, & datur actio injuriarum, arg. Leg. XIII. in fin. Leg. fin. Leg. XXXIII. ff. de injur. JAC. MENOCHIUS reum. poss. remed. III. num. 606. AND. GAILIUS lib. I. de pac. publ. cap. XVI. num. 27. Imò, si turbator dolum & vim, idque armata manu commiserit, consummaveritque, tunc non solum actione legis Julix de Vi publica, sed &, si coadunatis hominibus vim intulerit, ita ut speciem belli præ se ferat, fracta pacis publica, accusari, per REC. IMP. de anno 1548. §. I. ibi: Dafi auch Feiner 2c. INST. PAC. art. XVII. §. VI. & VII. Si vero sine armis vim fecerit, tunc actione legis Julix de Vi privata conveniri potest §. VIII. Inst. de publ. Jud. Leg. V. Leg. VII. & VIII. ad Leg. Jul. de vi privat. Remedia petitoria realia sunt actio confessoria & negatoria utilis, quæ moribus nostris & de praxi camerali ob jurisdictionem, aliaque jura, testantibus MATTH. STEPHANO lib. X de Jurisdic. cap. XL. num. 10. ERN. COTHM. vol. IV. conf. I. num. 17. RUTG. RULAND. de Commiss. part. III. lib. III. cap. XVIII. num. 6. recepta sunt, sicque etiam ob protectionem Encarniorum sine dubio competunt.

XVI. Cum autem omnis actionis vis consistat in probatione, & auctori incumbat probatio, adeo ut auctore non probante, reus absolvatur; hinc necesse est, ut quoque de modo probandi Encænia quadam adjiciam. Probatur autem 1. per territorium; Si igitur inter duos contentio est de Jure Protectionis, & alter habet territorium, alter verò est inferioris jurisdictionis vel centenæ Dominus, vel plane extraneus, nullam omnino alias jurisdictionem ibi exercens, tunc Dominus territorialis habet fundatam intentionem, quod etiam habeat protectionem Encæniorum, qui enim se fundat in toto, fundat se etiam in qualibet ejus parte. ANDR. GAILIUS *Lib. II. Observ. LXII. num. 9. & de pign. cap. VIII. num. 6. seqq.* JAC. MENOCHIUS *presumpt. C. num. 1.* & alter in specie probare debet, sibi competere protectionem, maxime cum hujusmodi protectiones tunc vel ex prescriptione, concessione, vel alio titulo singulari saltem competere soleant, quæ verò, tanquam in facto consistentia, sunt probanda. Hæc probatio autem 2do fit per famam, potissimum in antiquis; fortius tamen 3tio per scripturas & instrumenta antiqua, 4to per specialem concessionem, investituram, libros jurisdictionales & actus exercitos, aliosque modos, quibus jurisdictio probari potest, de quibus JOSEPH. MASCARDUS *de Prob. Concl. MLV.* JAC. MENOCHIUS *de Retin. Possess. rem II. num. 529.* alique videri licet. An verò ex mulctarum perceptione probari queat? quaestionis est, & videtur quidem quod sic JOH. BRUNNEMANNO *Conf. pen. num. 235.* CASP. KLOCKIO *Vol. I. Conf. L. num. 275.* ANDR. KNICHEN *de Jur. Territ. Cap. III. n. 213.* ex ratione, quod effectus testetur de sua causa. Ast, cum non solum supra remonstraverim, quod quis possit fructus, non tamen jurisdictionem habere; ex harum perceptione nulla certa probatio evinci posse mihi videtur, & sic quoque à CASP. KLOCKIO *cit. Conf. L. n. 219. seqq.* responsum est; nisi in judicio possessorio & ubi incidenter tantum, non principaliter, de Dominio quaeratur, quorsum probatio illa Domini ex fructum perceptione ab ANT. FABRO *in Cod. Lib. III. tit. XII. def. XIII.* recte restringitur, cum

E
alias

alias si principaliter, ut in iudicio petitorio, de Dominio controverteretur, longè fortiores, plenissimæ nempe & concludentes exigentur probationes.

XVII. Jam de modis amittendi protectionem Encaniorum quædam dicenda essent, sed cum ex autoribus, qui de modis amittendi jurisdictionem scripserunt, facile addiscendi sint, igitur illos peragere hic supersedeo, & sic finem facio dissertationi huic, quam pro consequendis summis privilegiis Doctoralibus intra breve temporis spatium pro tenuitate virium mearum elaborare, & eruditorum examini, more in Academiis recepto, exponere mihi licuit. Sicuti vero, quæquæ scripsi, nemini aut fraudi aut præjudicio esse volo; ita si quæ bene, & ut rei veritati convenire debet, scripserim, id scriptum esse volo, si minus dignè vel rectè, concedendum mihi esse spero. DEO TER OPTIMO MAXIMO interim pro concessis huc usque viribus & studiis fit

LAUS, HONOS ET GLORIA.

AD NOBILISSIMUM

multarumque Virtutum & Eruditionis elegantiã
præstantem

DN. RESPONDENTEM.

E*st illustre Decus, si quis de stemmate claro
Prolapsus Patrum nobile nomen habet;
Nobilitate magis radiat, quem propria virtus
Ornat, dupliciter se probat esse quod est.
Sic quoquè VENNIACÆ stirpis Prænobile
germen,*

TE vincit vera nobilitatis amor.

Et quamvis Patrum pretioso parta labore

*TE virtus teneat, quæ tibi semper erit;
Non tamen hoc solum quæsita scientia sistit.*

Altius ingenio tendere ducit iter;

Dum Perlustrasti, celebrasquè ENCENIA Juris,

Illaque defendis, quæ colit alma Themis.

Hiscè tuum studium & conamina laude Decoro

Et factum hoc animo grator & ore TIBI,

Nomen at indè tuum summo innotescat & imo,

Et TIBI perpetuans gloria surgat. Amen.

*In singularis affectionis symbolum
dedit*

C. W. STRECKER, D. & P. P.

✻ (o) ✻

Nobilitas generis, pariterque scientia Juris
Te ex ornat; merito digna Brabea
capis.

*Hec gratulandus apponit
Opponens*

H. F. BRÜCKNER, J. U. D.
à Comm. Duc. G. L. L. H. H.

ET genus & virtus clarum, qui dignus honore
Ecce virum faciunt, nec sine laude sinunt
Apprecor omne bonum TIBI, Prestantissime
VENNE

Laudibus & fama nobilitatus eris.

Ita ex animo applaudit

JOH. EL. MEIER / Oppon.

Erftur, Diss., 1718

ULB Halle

3

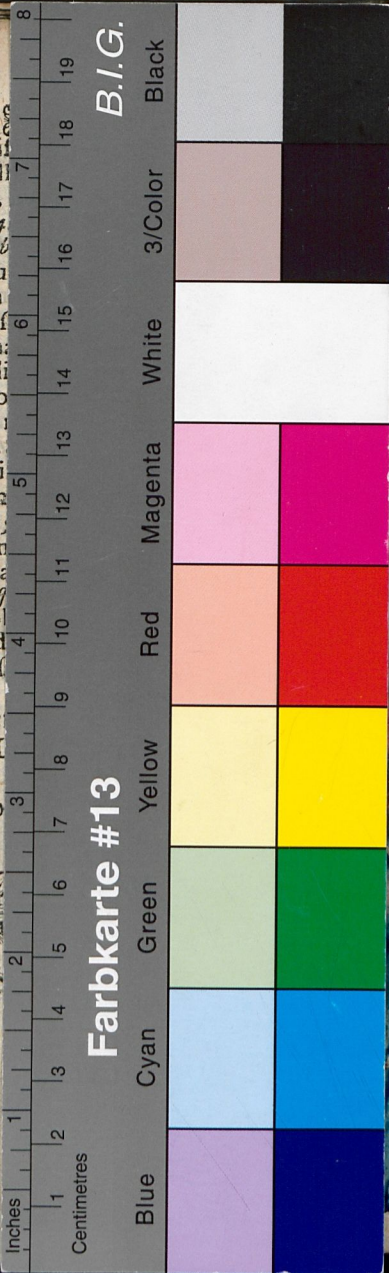
004 324 196

A

Sl.

21.

1718, 25

29
6.

DIVINA ANNUENTE GRATIA
DISSERTATIONEM INAUGURALEM
DE

JURE CIRCA ENCÆNIA TEM- PLORUM,

P. 367.

*G*irch = *W*eyhen /

*AMPLISSIMI JCC. ORDINIS PERMISSU
IN HAC ILLUSTRIS ET PERANTIOVA UNIVER-
SITATE ERFURTENSI
PRO SUMMIS IN UTROQUE JURE HONO-
RIBUS, PRIVILEGIIS ET INSIGNIBUS
DOCTORALIBUS
RITE CONSEQUENDIS
SOLENNI ERUDITORUM VINDICATIONI*

SUBMITTIT
OTTO SIGISM. MAURITIUS
von der **VENNE,**

DIE XXX. MARTII ANNO M DCC LIII.
HORIS LOCISQUE CONSUEVIS.

ERFORDIAE,
TYPIS JOH. HENRICI GROSCHII, ACAD. TYPOGR.